

Dato: 05.01.2015
Arkivref: 2011/438

Saksbeh: Birger Bjørnstad
Saksbeh. tlf: 77 02 30 05

Saksnr	Utvalg	Møtedato
5/15	Teknisk utvalg	24.02.2015

Høring - regional forvaltningsplan for vannregion Troms 2016-2021

Administrasjonssjefens innstilling

1. Teknisk utvalg i Kvæfjord kommune ser positivt på arbeidet med å sikre felles, bærekraftig bruk av vannressursene i vannregion Troms og vannområde Harstad-Salangen på tvers av sektormyndighetenes ansvar og ønsker å være en bidragsyter til at mål i vannforskriften nås. Utvalget vurderer det interkommunale samarbeidet innenfor vann- og avløpssektoren å være en styrke for den lokale oppfølging av vannforskriften.
2. Teknisk utvalg tiltrer foreliggende uttalelse fra administrativt nivå av 30.12.2014. Utvalget vil særlig peke på:
 - Behovet for styrkede økonomiske ressurser fra statlig nivå for å sikre god kartlegging i vannområdene og vurdering av aktuelle tiltak innenfor de ulike sektorområder. I dette ligger også politiske føringer omkring prioritering av vannforvaltningen.
 - Organisering av vannforvaltningsarbeidet kan møte utfordringer i forhold til etablerte organisatoriske strukturer. Oppfølgingen av tiltak som faller utenfor kommunenes primæransvar innenfor vann- og avløpssektoren må vurderes særskilt.
 - Planforslaget har mye informasjon om prosess, utfordringer og tilstand; men synes svakere på føringer, regionale retningslinjer og samordning. Planen gir ikke tilstrekkelig grunnlag for å se på kommunale virkninger og lokale ressursbehov.
3. Teknisk utvalg mener at ferskvannsføremåtene i Kvæfjord som er satt i kategorien "risiko" må gjøres til gjenstand for en nærmere kartlegging og overvåking før der eventuelt iverksettes ressurskrevende forebyggingstiltak for å nå nye økologiske miljømål.

Vedlegg:

Kvæfjord kommune 30.12.2014 12:19 Kvæfjord kommune: høring – regional forvaltningsplan for vannre

Dokumenter i saken:

Troms fylkeskommune høringsbrev 1.7.2014

Troms fylkeskommune høringsutkast regional forvaltningsplan for vannregion Troms 2016-2021

Regionalt tiltaksprogram for vannregion Troms 2016-2021

Regionalt overvåkingsprogram for vannregion Troms 2016-2021

Tiltaksanalyse for vannområde Harstad-Salangen

Saksopplysninger

Fylkesutvalget i Troms har vedtatt å legge forslag til Regional forvaltningsplan for vannregion Troms 2016-2021 ut til høring og ettersyn. Formålet med planen er å samle og framstille kunnskap om vannet i regionen og angi prioriteringer for vannforvaltningen i tråd med EUs vannrammedirektiv og den norske vannforskriften. Et overordnet mål i forvaltningsarbeidet er å oppnå eller opprettholde god miljøtilstand i vannforekomstene.

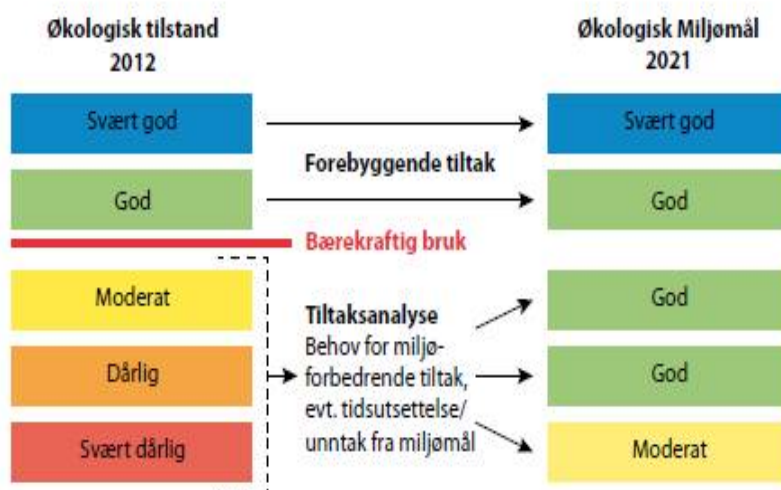
Planen består av tre dokumenter; selve planforslaget, regionalt tiltaksprogram og overvåkingsprogram. Plandokumentene kan lastes ned fra www.vannportalen.no/troms, papirversjon av selve planutkastet er også tilgjengelig via kommunens servicekontor. På vannportalen finnes og mer informasjon om arbeidet etter vannforskriften og om vannområde Harstad-Salangen. Miljødata og informasjon om vannforekomster finnes på nettsiden www.vann-nett.no

Da vi ikke maktet å fremme politisk sak om høringsuttalelse innenfor angitt frist, er det fra administrativt nivå utarbeidd høringsuttalelse slik som vist i VEDLEGG. Det framkommer her at eventuelle vurderinger fra teknisk utvalg som avviker fra foreliggende høringsuttalelse vil bli ettersendt.

Stortinget vedtok i 2007 Forskrift om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften), som implementerer EUs rammedirektiv for vann i norsk rett. Formålet er å gi rammer for fastsettelse av miljømål som skal sikre helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannressurser. Forskriften skal sikre at det utarbeides og vedtas forvaltningsplaner og tiltaksprogrammer for hver vannregion, med sikte på å oppfylle miljømålene. Samtidig skal den legge til rette for at det framskaffes et kunnskapsgrunnlag for å gjennomføre dette arbeidet.

Fylkesmannen har klassifisert alle vannforekomster. Undersøkelser og overvåking gir grunnlag for tiltaksplaner. Vannkvalitet er stikkordet for alt arbeid, og målet er å oppnå minimum god økologisk og kjemisk tilstand - i utgangspunktet i alle vannforekomster, jf figur 1.

Figur 1. Miljømålet for alt vann er god tilstand:

Ut fra vannforskriften § 4 er miljømålet for overflatevann at det skal være minst god økologisk tilstand (GØT) og god kjemisk tilstand. Ut fra § 5 skal kunstige eller sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF) ha minst godt økologisk potensial (GØP). SMVF er vannforekomster som er betydelig fysisk endret og

hvor standard miljømål er vanskelig å oppnå uten å forringe samfunnsnyttens vesentlig, for eksempel vannkraftanlegg og havner. Slike vannforekomster behandles litt forskjellig fra de andre vannforekomstene. Her må det utvikles egne lokalitetsspesifikke miljømål, GØP, tilpasset den enkelte vannforekomst som utpekes til SMVF. SMVF går automatisk inn i kategorien ”risiko” i første omgang, selv om det skulle vise seg at miljømålet GØP alt er oppnådd.

Arbeidet med oppfølging av vannforskriften er delt i vannregioner og vannområder. Kvæfjord kommune hører til vannregion Troms og vannområde Harstad-Salangen. Vannområdet er om lag det samme som hører under Sør-Troms regionråd, som har fungert som vannområdeutvalg. Arbeidet etter vannforskriften forutsetter stort engasjement fra kommunene og staten, også etter at vannforvaltnings- og tiltaksplaner er vedtatt. Organisering av det videre arbeid kan bli utfordrende, ettersom erfaringene så langt er et begrenset engasjement fra kommunene og der vannforvaltningssamarbeidet har vært nesten fraværende.

Figur 2. Planhjulet for gjennomføring etter vannforskriften:

Vannforvaltningsplanen vil virke inn på kommunen på flere måter:

Som myndighet, for eksempel for pålegg knyttet til spredte avløp ut fra forurensningsloven. Dette krever lokalpolitiske prosesser rundt vedtak og gjennomføring, ikke minst fordi dette i hovedsak er private anlegg som ikke er gebyrfinansiert.

Som tjenesteprodusent, for eksempel innenfor vann, avløp og landbruk eller som havneeier. Dette er områder som har innvirkning på hvorvidt man når miljømål, og som kan få ansvar for gjennomføring av tiltak. En utfordring er at manglende kunnskapsgrunnlag (herunder om faktiske effekter av tiltak) kan bety pålegg av kostnadskrevende tiltak uten sikker effekt.

Som samfunnsutvikler, for eksempel i forbindelse med avveininger mellom miljømål og gode rammebetingelser for næringer som landbruk, fiskeri og industri. Mål og ambisjoner må avveies i forhold til kostnader og effekter.

At vannforvaltningsplanen favner så vidt bredt, gir utfordringer for oppfølgingen i kommunene med flere involverte fagområder der roller og ansvar er spredt. Kommunene har ikke struktur for en samordnet og gjennomgående vannforvaltning. Veiledning fra andre myndigheter har vært lite tilgjengelig.

For å involvere innbyggere og organisasjoner, ble det 23.11.2014 i samarbeid med Harstad kommune invitert til åpent møte om «vannet der du bor», via oppslag på kommunens hjemmeside og i dagspressen. I møtet ble det informert og samtalt om utfordringer for god vannforvaltning, om forvaltningsplaner, hva som er viktig i nærmiljøet og hvordan komme med innspill og delta. Møtet samlet åtte engasjerte eksterne deltakere. Kommunen har så langt ikke mottatt andre innspill.

Vedtatte forvaltningsplaner med tiltaksprogram skal i utgangspunktet forankres i den enkelte kommunes berørte planer, dvs kommuneplan med arealplaner, delplaner og sektorplaner; eventuelt med oppfølging i økonomiplan og årsbudsjett.

Vurderinger

Administrasjonssjefen oppfatter i utgangspunktet at kommunen bør se på positivt på arbeidet med å sikre bærekraftig bruk av vannressursene. Vi finner også at det interkommunale samarbeidet som ble etablert fra 2014 innenfor deler av de kommunaltekniske tjenester, herunder på vann- og avløpssektoren, er en styrke for lokal oppfølging av vannforskriften; både ut fra kapasitets- og kompetansemessige hensyn. Ellers synliggjorde arbeidet med reguleringsplan for drikkevannskilden Storvann nord, Harstad vannverk (herunder nedslagsområde Ramskarvannet) også behovet for å se vannressursene på tvers av etablerte organisatoriske strukturer.

Som vist i figur 3 i VEDLEGG, er noen vannforekomster i Kvæfjord kommune satt i kategorien ”risiko” i planforslaget. Administrasjonssjefen mener at disse eventuelt må gjøres til gjenstand for mer kartlegging og overvåking før der iverksettes ressurskrevende forebyggingstiltak. Dette må også ses mot behovet for styrkede statlige økonomiressurser med grunnlag i de politiske føringer i vannforskriften om prioritering av vannforvaltningen. Her er det fortsatt en betydelig vei å gå, blant annet hva gjelder lokal oppfølging av tiltak som faller utenfor det kommunale primæransvaret for vann og avløp.

Utover foreliggende høringsuttalelse, er i forslaget til innstilling punkt 2 særlig pekt på tre kulepunkter som bør ha fokus i det videre. Det står naturligvis teknisk utvalg fritt å trekke fram også andre områder som bør tas med her. Administrasjonssjefen finner via innstillingens punkt 3 at det bør foretas en dypere kartlegging og overvåking før der eventuelt iverksettes ressurskrevende forebyggingstiltak i forhold til vannforekomster satt i kategorien ”risiko”, ut fra en kost-/nyttevurdering av en helhetlig vannforvaltning.

Det vises ellers til vurderinger i høringsuttalelsen slik som vist i VEDLEGG.

Merete Hessen
Administrasjonssjef

VEDLEGG

Kvæfjord kommune: høring – regional forvaltningsplan for vannregion Troms 2016-2021

Fra: Birger Bjørnstad

Sendt: 30. desember 2014 12:19

Til: 'postmottak@tromsfylke.no'

Kopi: 'Are Edgar Stenkjær'; 'Elleke Bergersen-Wartena'; Hugo Thode Hansen

Emne: 2011/438/Kvæfjord kommune: høring - regional forvaltningsplan for vannregion Troms 2016-2021

Deres ref: 14/4180-3

Kontaktperson for det faglige innhold i foreliggende høringsuttalelse er elleke.bergersen@harstad.kommune.no

Kvæfjord kommune har fra 1.1.2014 etablert interkommunalt samarbeid med Harstad kommune innenfor deler av de kommunaltekniske tjenester, herunder vannforsyning og avløp. Høringsuttalelsen fra Kvæfjord kommune er derfor utarbeidd i samråd med Harstad kommune v/avdelingsingeniør Elleke Bergersen-Wartena og støtter seg også på framlegget til formannskapet i Harstad kommune. Vår foreløpige høringsuttalelse er kun behandlet på administrativt nivå og vil bli forelagt teknisk utvalg i Kvæfjord kommune i møte 10.2.2015; eventuelle vurderinger fra teknisk utvalg som avviker fra foreliggende vil bli ettersendt. Ut over dette sendes Kvæfjord kommunes høringsuttalelse kun i form av denne e-post.

Kvæfjord kommune ser i utgangspunktet positivt på arbeidet med å sikre en felles, bærekraftig bruk av vannressursene på tvers av etablerte sektormyndigheter, og ønsker å være en bidragsyter til at mål i vannforskriften nås. Vi oppfatter at kommunene gjennom vannforskriften også skal ha en mer sentral rolle i vannforvaltningen. Kommunen vil framheve behovet for styrkede økonomiske ressurser fra statlig hold for å sikre gjennomføringen av problemkartlegging i vannområdet og aktuelle tiltak på de ulike sektorområdene.

Arbeidet med oppfølging av vannforskriften er inndelt i vannregioner. Kvæfjord kommune hører under vannregion Troms og vannområde Harstad-Salangen. Vannområdet er nesten det samme område som hører under Sør-Troms regionråd, som har fungert som vannområdeutvalg. Organiseringen av det videre arbeidet kan møte utfordringer. Erfaringene hittil er et begrenset engasjement fra kommunene samt at vannforvaltningssamarbeidet har vært nesten fraværende. Det er samtidig nærliggende å anta at tiltak som faller utenfor kommunenes primæransvar innenfor vann- og avløpssektoren kan bli fraværende i den videre oppfølging; dvs dersom ikke sektorinteresser som landbruk, fisk, veg, jernbane og energiproduksjon blir med som fullverdige påvirkere mot forvaltningsplan og tiltaksprogram, så blir det heller ingen helhetlig vannforvaltning. Fylkeskommunen bør derfor i det videre planarbeidet vurdere organiseringen med dette som bakteppe.

Foreliggende forvaltningsplan har mye informasjon om planprosess, om utfordringer og tilstand samt om begrensninger som fylkeskommunen har erfart. Vi savner at planen blir mer konkret omkring valg av tiltak; der er for lite som er vurdert og konkretisert til at vi kan se hva dette innebærer for de lokale forhold, også sett mot kommunale planer og ressursbehov. Vi er enig i høringsuttalelser fra KS og Norsk Vann som blant annet har påpekt mangel på metoder for prioritering av tiltak og avklaring mellom ulike sektorer, som belastning fra fiskeoppdrett versus spredt utslipp versus landbruk.

Valg av tiltak vil være avhengig av gode problemanalyser, vurderinger av kostnadseffektivitet og nytten av tiltak. Her har ikke planarbeidet kommet så langt som ønskelig. Ellers ville trolig mer informasjon om kommunalt ansvar og påvirkningsmuligheter i en tidligere fase gjort høringsarbeidet enklere. Slike faktorer bør vektlegges i senere høringsrunder.

Vann er delt inn i vannforekomster. Kommunen er bedt om å kontrollere opplysninger om vannforekomster som ligger i vann-nett. Det har vi ikke hatt ressurser til å fullføre, da det handler om 56 enheter, jf **tabell 1** nedenfor. Vi ønsker at registreringene om vannforekomster kan oppdateres fortløpende om det oppdages feil.

Tabell 1. Registrerte vannforekomster i Kvæfjord kommune:

Kvæfjord kommune		
VANNTYPE	ANTALL	STØRRELSE
Elv og bekkefelt	35	1632 km
Innsjøer	7	4,7 km ²
Kyst	14	324 km ²
Vannforekomster totalt	56	

Det er ikke registrert brakkvanns- eller grunnvannsforekomster.

Av disse vannforekomstene er fire, eller 7 prosent, vurdert til i risiko for ikke å oppnå miljømålet i 2021, jf gjengitt **figur 3** nedenfor. Våre kommentarer til planinnhold har i det videre hovedfokus på områder som er satt til risiko for ikke å nå miljømålet i 2021.

Vurderingene er basert på få overvåkingsundersøkelser initiert av fylkesmannen, i Vikelandsvassdraget 2012 og i Straumsbotn 2012. Private initiativ har bidratt til undersøkelser i Langvatn (fisk) og i Bygdesundet (oppdrett-MOB-C undersøkelse og undersøkelse for landbasert oppdrett av steinbit). I inndelingen av vannforekomster bør det vurderes om bekker hvor det er tildelt konsesjon for kraftutbygging bør være egne vannforekomster.

Figur 3. Vannforekomster vurdert til risiko (der man er rimelig sikre på at det må gjøres tiltak for å nå miljømålet god økologisk tilstand i 2021). Bilde er hentet fra vann-nett.no

Flere av ferskvannsforekomstene i Kvæfjord kommune som er satt i risiko er satt slik pga landbruk og mulig begroingsproblematikk. Kommunen mener imidlertid at dette er svakt dokumentert og vil kreve fortløpende kartlegging og overvåking.

Indre del av Kvæfjorden mellom Borkenes og Kveøya og mot Gåra/Vik/Kveøyforbindelsen er satt i risiko. Her mener kommunen at dette kan være en kombinasjon av gamle utslipp fra graks fra den tidligere sildoljefabrikken som var i drift på Borkenes fram til midten av 1980-tallet. Dette bør undersøkes nærmere før en eventuelt konkluderer med at det er kommunens ansvar å iverksette kostbare tiltak som for eksempel rensing av kloakk fra spredte avløp eller landbruksdrift i området.

Straumsbotn er satt til risiko, men her bør det vurderes på nytt hvilken vanntype det er. Straumsbotn ligner på Rossfjordvatnet. Pga topografi er det nesten ikke utskifting av saltvann gjennom Straumen og det er samtidig betydelig ferskvannstilførsel fra Botnelva. Det kan derfor være feil å karakterisere dette som kystvann (virker å være en innsjø i stedet for kystvann?). Kan oksygenfritt bunnvann være en naturlig tilstand her pga manglende utskifting? Det er noe påvirkning av landbruk og av spredt bebyggelse, men med ca 19 husstander er ikke dette en stor belastning.

Det er for liten kunnskap om **grunnvannstilstanden**. Det kan være interessant å kartlegge denne der det er private drikkevannskilder, spesielt i områder der det også er et aktivt landbruk eller der det kan være gamle (ulovlige) fyllplasser.

Av truslene til vannkvaliteten ser vi videre at **spredte avløp** kan være en belastning ved bekker og andre ferskvannsføremønstre samt i langfjæra og bukter. Minst like viktig er den hygieniske risiko ved kloakkledninger, der bakterier og virus spres i fjæra og i andre områder som brukes av mennesker og dyr, for eksempel der det fiskes og sløyes i fjæra og i områder som brukes til annen rekreasjon.

Over hele området vil vi påpeke behovet for fortsatt årlig **innsamling av grovavfall** for å forhindre utlekking og forurensing, jf skrotnisseprosjektet. Det vil også hjelpe hvis det kom flere virkemidler og ressurser for å fjerne oljetanker og for enklere å kunne angripe hensetting av for eksempel bilvrak.

Andre og mer gjennomgående høringsinnspill og forslag til tiltak i forvaltningsplanen er: Behov for bedre instrumenter for avveining av belastning fra oppdrett versus spredt avløp/landbruk (påvirkningsfaktorer, kjemi, biologisk mangfold). Vi ser et behov i regionen for et FOU-prosjekt rundt tiltak spredt avløp langs vassdrag/følsomme områder. Dette er en arbeidsintensiv jobb som vil kunne gjennomføres ved ekstern finansiering fra staten, i form av støttemidler til private anleggseiere og til prosjektleder kartlegging og oppfølging ved hjelp av måler og lokale forskrifter. Følsomme områder bør implementeres i arealplaner, med kvalitetskrav til spredt avløp.

Kartet over akvakulturanlegg er ikke oppdatert på vann-nett. Det er tidligere brukt store ressurser på kartlegginger i Astafjord prosjektet, vi skulle gjerne sett at disse resultater brukes i vann-nett og gir enda bedre vurderingsgrunnlag.

Kommunen har generelt god kunnskap på en del av sektorområdene som kommunen selv har ansvar for. Det er god oversikt over landbrukssektoren med gjennomføring av årlige kontroller, men vi skulle gjerne fått tildelt flere ressurser til kontroll av faktiske forhold og til detaljert kartlegging av behovet for tiltak i kommunen. Holdningsskapende arbeid og fellesprosjekter kan bidra positivt på dette området. Når det gjelder kunnskap om avrenning fra gamle kjente og ukjente fyllplasser og kontroll med utslipp fra virksomheter i kommunen er det vanskelig å sette av tid til å gjøre dette arbeidet lokalt da det krever mye tid og kunnskap.

For å kunne bruke de riktige ressurser er det behov for politiske føringer om høyere prioritering av oppgavene innen vannforvaltning.

mvh
Birger Bjørnstad
Rådgiver
Kvæfjord kommune